

Tutkintapyyntö myös yhteistoimintalain rikkomisesta

Finnairin tekniikan työaikasopimus sanottiin irti

FINNAIR TECHNICAL SERVICES

IAU on ilmoittanut Finnair Technical Services Oy:lle sanoneensa irti yhtiön kanssa solmitun paikallisen työaikasopimuksen. Sopimukseen sisältyy kolmen kuukauden irtisanomisaika. Lisäksi yhteistoiminta-asiamiehelle on jätetty tutkintapyyntö yhteistoimintalain rikkomisesta yhtiössä käynnissä oleviin muutosneuvotteluihin liittyen.

Työaikasopimuksen solmiminen

Finnairin tekniikan työaikasopimus (Paikallinen sopimus työajoista Finnair Technical Services Oy:n lentokonehuollossa) allekirjoitettiin IAU:n ja yhtiön välillä 22.11.2022. Varsinaiset neuvottelut sopimuksen yksityiskohdista käytiin kuitenkin ammattiosasto ATA 002:n ja työnantajan kesken Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen 53. §:n mukaisessa järjestyksessä.

Uudella työaikasopimuksella korvattiin aiemmat alun perin vuonna 2005 tehdyt paikalliset sopimukset kaikkine liitteineen, paikallisine sovellutuksineen sekä niihin tehdyt myöhemmät päivitykset. Uuden sopimuksen mukaiset työaikaomallit otettiin käyttöön noin vuosi sitten.

Irtisanominen ja irtisanomisaika

Työaikasopimuksen irtisanominen tapahtui vastaavan järjestyksen ja menettelytapojen mukaisesti kuin se solmittiin. IAU:n hallitus teki eilen 6.2. ATA:n esityksen mukaisen päätöksen työaikasopimuksen irtisanomisesta.

Sopimuksen irtisanomisaika on kolme kuukautta, joten se päättyy 6.5. elleivät osapuolet löydä ennen sitä yhteistä näkemystä edellytyksistä, joilla sopimuksen voidaan katsoa olevan voimassa tämänkin jälkeen. Sopimuksen päättyessä työntekijät ja niihin liittyvät muut työehdot määräytyisivät työehtosopimuksen 3. luvun mukaisesti.

Asian taustat

ATA:n esitys IAU:n hallitukselle työaikasopimuksen irtisanomisesta perustuu ammattiosaston tekemään kokonaisarvioon tekniikan tilanteesta työntekijöiden näkökulmasta.

Tekniikassa on paraikaa käynnissä muutosneuvottelut, joiden jälkeen työnantaja on aikeissa lopettaa IAU:n sopimusalaalta yhteensä 70 tehtävää. Samaa aikaan yhtiö on lisäämässä saman määrän vastaavia tehtäviä uusien tehtävänimikkeiden alle. Nämä tehtävät työnantaja on määritellyt - jo ennen neuvotteluja ja vastoin vakiintuneita käytäntöjä - kuuluvan Pron solmiman Finnair Oyj:n teknisiä toimihenkilöitä koskevan työehtosopimuksen piiriin.

Sekä lopetettavat että uudet tehtävät edellyttävät huoltotodisteen antamista ja tyyppikelipuutusta. Tästä seuraa, että uudet tehtävät kuuluvat edelleen Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen piiriin sen soveltamisalalausekkeen mukaisesti, ja että ne tulisi kuvata sekä arvioida allekir-

joituspöytäkirjan 4.1.2 kohdan 4 määrittämällä tavalla.

Työntekijäpuolelta esitetyistä yhteistoimintalakiin perustuvista vaateista huolimatta työnantaja ei ole kuitenkaan suostunut keskeyttämään muutosneuvotteluita. Neuvottelujen runnominen eteenpäin liittyy työnantajan taloudellisen hyödyn tavoitteluun, jonka se laskee saavuttavansa muutosneuvottelujen kohteena olevien tehtävien sopimuslajivaihdoksesta sekä suoraan että välillisesti pitemmällä aikavälillä.

Merkittävin tähän liittyvä ero Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen ja työnantajan tavoitteleman Pron työehtosopimuksen välillä koskee palvelusvuosien myötä karttuvaa kokemusvuosilisää.

IAU:n sopimus

Neuvoteltaessa Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen uudistamisesta edellisellä sopimuskierröksellä vuonna 2023, työnantajapuoli teki esityksen kokemusvuosilisien leikkaamisesta. Jos työnantajapuoli olisi saanut tahdonsa läpi, tekniikan kokemusvuosilisät määräytyisivät nyt seuraavan taulukon mukaisesti:

2 vuoden jälkeen	2 %
6 vuoden jälkeen	6 %
12 vuoden jälkeen	12 %

Työnantajan esitys tuli kuitenkin torpatuksi IAU:n ja PALTA:n välisissä neuvotteluissa. Näin ollen tekniikan työntekijöiden kokemusvuosilisät (työehtosopimuksessa nimellä Pätevyyslisä / 73. §) määräytyvät edelleen seuraavasti:

4 vuoden jälkeen	5 %
6 vuoden jälkeen	9 %
8 vuoden jälkeen	12 %
10 vuoden jälkeen	15 %

15 vuoden jälkeen	17 %
20 vuoden jälkeen	18 %
25 vuoden jälkeen	19 %

Pron sopimus

Pron neuvottelemassa Finnair Oyj:n teknisiä toimihenkilöitä koskevassa työehtosopimuksessa palkkausjärjestelmään on sen sijaan tehty vastikään uudistus, jonka myötä sopimuksen piirissä oleville toimihenkilöille ei makseta enää kokemusvuosilisää.

Ennen uudistusta kertyneet kokemuslisät on sovittu siirrettäväksi osaksi toimihenkilöiden henkilökohtaista palkkaa. Tällä järjestelyllä ne, jotka ovat ehtineet kokemuslisää jo aiemmin kerryttää, ja eritoten pitemmän työsuhteen omaavat toimihenkilöt, ovat ”pelastaneet oman nahkansa”. Lasku tästä lankeaa kuitenkin sopimuslajille tuleville uusille toimihenkilöille.

Tähän joukkoon kuuluisivat myös IAU:n sopimuslajilta työnantajan muutosneuvotteluissa esiin ottamien uusien tehtävänimikkeiden alle siirtyvät työntekijät. Heille Pron sopimuksessa olisi tarjolla perustaulukkopalkan lisäksi ainoastaan yksin työnantajan harkinnassa oleva henkilökohtainen palkanosa, jota yhtiö voi käyttää myös kustannussäästöelementtinä toisin kuin kokemusvuosilisää, johon kaikki työntekijät ovat palvelusvuosiensa perusteella oikeutettuja.

Pron sopimusten tulevaisuus

Pron aiemmin kertomasta poiketen se ei tavoittele enää tekniikan työntekijöille omaa työehtosopimusta. Sen sijaan toimihenkilöliitto on sopinut käyvänsä PALTA:n kanssa neuvotteluita tekniikan toimihenkilöiden työehtosopimuksen yhdistämisestä Finnair Oyj:n mui-

den toimihenkilöiden työehtosopimukseen.

Finnairia koskevien toimihenkilösopimusten lisäksi Pro solminut myös yleissitovan Lentoliikenteen toimihenkilöitä koskevan työehtosopimuksen, joka on työehdoiltaan kuitenkin edellä mainittuja Finnairin yrityskohtaisia työehtosopimuksia heikompi. Tilanteessa, jossa PALTA ei enää suostuisi jatkamaan vain Finnairia koskevia työehtosopimuksia, yhtiön toimihenkilöiden työehdot putoaisivat yleissitovan työehtosopimuksen piiriin.

ATA:n/ IAU:n tavoitteet

On selvää, että ATA ja IAU puolustavat nyt käsillä olevassa tilanteessa Lentoliikenteen palveluja koskevaa työehtosopimusta. Päämääränä on estää työnantajan tavoite heikentää työntekijöiden työehtoja sopimusvaihdosten kautta.

Tekniikan työaikasopimuksen irtisanominen on ensimmäinen askel, jolla pyritään saamaan työnantaja peruuttamaan suunnitelmistaan ja aloittamaan neuvottelut uusista toimenkuvista voimassa olevan työehtosopimuksen mukaisesti. Jos tämä ei onnistu, työntekijäpuolella on työrauhan puitteissa käytössään myös muita mahdollisuuksia, jolla painetta voidaan lisätä.

Lähipäivät ja viikot näyttävät, miten työnantaja tulee reagoimaan käynnistämiensä muutosneuvottelujen myötä syntyneeseen uuteen tilanteeseen. Taloudellisten hyötyjen tavoittelu on sinänsä työnantajalle luontevaa toimintaa, mutta kun se tapahtuu voimassa oleviin sopimuksiin ja lainsäädäntöön nähden arveluttavalla tavalla, sitä ei työntekijäpuolen tarvitse hyväksyä.